Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Casus summarii - Cod. Aug. pap. 129

Gregor <IX., Papst>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Tractus singularis de arbitris

urn:nbn:de:bsz:31-78838

Visual Library

Tractatus secundus de Arbitris

Tractatus de arbitris Primo videndum est quis possit esse arbiter Et est sciendum quod potest esse homo liber paterfamilias etiam filiusfamilias compos mentis libertinus integre fame. Non contra infamie dummodo sit maior annis xx^ti ut ff. de arbi. l. § et si fa. cum se et l pedius i. ff. et § in fine et l. § si in servum § sed nec. et l. cum i. iulia et redde singula singulis. Viso quis possit esse arbiter videndum est quid sit arbiter et quid arbitrator Nam arbiter est ille qui partes iudicis sibi vendicat ut l. pomp. § recepisse ff. de arbi. Arbitrator est ille qui consilio suo tamquam amicabilis compositor litem dirimit et decidit bona fide et bono motu nulla iuris solempnitate servata et absque iudiciorum strepitu ut dicta l. pomponius § penult. Item sciendum est quod litigatores debent stare et parere finem arbitri veri sive equa sive iniqua sit quia sibi debent imputare arbitratores quare talem arbitrum elegerunt ut l. diem proferre § stari ff. de arbi. Et hoc est verum si credatur se bene formare et non contra leges quia tunc secus nam si pronunciaret minorem annis xiiii testari posse talis pronunciatio non valet ut l. ii. C. quando provocare non est necesse Sed sententia arbitratoris et amicabilis compositoris si esset iniqua non esset standum primo

poſſet peti reduci ad arbitriū boni viri Et
in hoc differunt arbiter et arbitrator ut . l . ſoci
etatis . §. arbitrorū cum . l . ſe . ff . pro ſocio et
l . hec vendicio . 1 . R°. ff . de contrahen emp .
et opere liber . l . ſi libertꝰ et de loca . et cōduc .
l . ſi . m . l . 1 R°. ff . de le . 1°. l . 1 . cum ſuis concor .
Item arbitʳ compellitᶻ ſniām dicē ut . ff . de arbi .
l . m . §. et ſi arbitrator etiā ſi ſuſcepit ut . C . de
contrahen . emp . l . ſi . ibi . cꝫ Sed quero īfra quā
tū tempꝰ pꝫ peti reductio ad arbitriū boni viri
R° infra . x . dies a tempoē ſnīe late ad inſtan .
ſupplicantꝭ ut . C . de p̄cibus impa . offe . 1 q . ſup
plicatio Queritur ſi dubitat̄ vtꝝ ſnīa ſit lata
ab arbitrio an ab arbitratoē quia ſi eēt lata ab
arbitrio eſſet ſtandum ſiue ſit equa ſiue iniq̄
Et ſi eēt ab arbitratoē lata poſſꝫ reduci ad arbitriū
boni viri ſi eſſet iniqua Reſponſio proceſſus
negocij facti per ipm̄ hoīem electū ab ipſis liti-
gatoribꝰ ſuper hoc oſtendet et declarabit vtꝝ fuerit
lata ab arbitrio an nō . et ad hoc alle . l . nec
codicillos C de teſtamē . Sꝫ nūquid poterunt
ipi litigatoēs renūciaē qꝫ non poſſint ipam ar
bitrionis inducē ad arbitriū boni viri nec pot
induci Dt ut dixi C de arbi . l . 1 . vbi hanc qōem
tetigit pro et cont̄ vide . § 1 . ad lrām Queritur
nūquid arbiter poſſit renūciaē de ſuptibꝰ et de
vſuris Queritur dicunt qꝫ nō quia vlt̄ expreſſū
arbiter facē nō pot ut . l . nō diſtinguemꝰ . §.

item ſi iubeat et l. ſi. et ff. de arbi. Sed tu dic
quod de expenſis poteſt renunciare cum ſint acceſſorie
et dependentie ipſius negocij principalis ut ar.
l. ad rem mobilem et l. ad legatum ff. de procur.
Et quia iudex de hiis pronunciat ut l. ſanctimus
C. de iudi. ergo et arbiter l. i. ff. de arbi. et de
iudi. l. ſolemus. De uſuris aut diſtingue aut uſure
debentur iudicis quia forte eſt contractus bone fi.
et tunc poteſt pronunciare quia una eſt tantum obligatio
ſortis et uſurarum ut C. de uſuris l. iiij. et
aut debebantur ex ſtipulatione et tunc alia
non poteſt pronunciare ut ff. de appel. Cum una
rerum tres ſunt arbitri unus deceſſit numquid alij
duo poſſunt procedere Reſpondeo non quia finitum
eſt compromiſſum ut ff. de arbi. l. item ſi unus
§ ij. et quia mors omnia ſoluit in auc. de
nuptiis § deinceps Sed numquid duo ex ipſis
arbitris poterunt cogere tercium ut conueniat
cum ipſis Reſpondeo non quia in hoc ſunt pares
ſed par in parem non habet imperium ut l. ma-
giſtratus ff. de arbitris Reſponſio adibunt iudicem
qui ipſum citabit et ſibi precipiet ut conueniat
cum ipſis duobus nomine unus vices ſuas poteſt commit-
tere Reſponſio quod non quia ſic non eſt compromiſſum ut l.
pedius § ſi. ubi dicitur non ut reparat ſummam
dicit etc. et l. non diſtinguemus § ſi. ff. de arbi.
Sed quid ſi duo ex ipſis pronunciauerint tercio ab-
ſente poſtmodum ratum habuit quod per eos ſcitum

fiut nuquid ſnīa illoꝝ duoꝝ valebit R̄n̄o et
videtur qꝫ ſic ad macedo. l. ſi. et. ff. de iudi. l. ſ
et. ff. de iur. iur. l. ij. §. cum aut. ff. qui ſatis
da. col. l. ml. cū ſuiſ concor. et de ſui. ruſti.
pdi. l. per ſudum et coīa ple. recepti ē pmo
R̄n̄o et ad hec omnia que habes no. in. l. i. et. ij.
C de arbitriſ Sed tu dic qꝫ pn̄s ēē debꝫ qn̄ p
nunciatur ut. l. ſi in tres. ff. de arbitris. et rati=
habicio non habet locum vbi ſn̄a vel pma loqꝫ
non ē ut pbatur. l. obli ze ſ tutor. ff. de aministra tu.
et inſti de auc. tu. ſ. tutor et. C. de legatiſ ſ
vltimo. l. i. xo. et. l. f. et. C de predys curio. nō
alien Sꝫ nuquid arbiter poteit punire cōtūaz
litigatorium. q̄dam dicut qꝫ ſic ut. l. nō ex omnibꝫ
cauſiſ. ff. de arbi. Tu dic contra quia hoc ſo
lū ē iudicibus pmiſſum ut. l. ij. ſ. ſi. ff. de iudi.
niſi in compmiſſo hoc actum eēt expreſſe ar. l.
non diſtinguemꝯ. ſ. nūc de officio et. ſ. vltimo
ff. de arbi. Sed quid ſi arbiter ſolus ſtipulatꝯ
ē pena non pareatur eius ſnīe et nō paritū ē
eius ſnīe p vnū ex litigatoribꝫ et ita cōmiſſa
ē pena Cui applicabitur iſta pena et videtur qꝫ fiſco
quia quidqꝫ indigno auferetur zc. ff. de hys quibꝫ
ut indignis zc. l. hēditas et. ff. de inoffi. teſto. l.
pomp. ſ. conueniunt ſe et cum ſuis ſimilibꝫ Sed
tu dic quia arbiter exigit et eam exacta pſtabit
ei qui parebit ſnīe quia omnia cōmoda dnt eſſe
et applicare ſmānd ſuati ut. l. ſi quis maior. C
de tnſac. Si aut ipe arbiter velit exigere ipſam

penam tunc dico ipm eſſe cogendum redde ac-
tiom ſibi competentē · ſuātē ſmand cont non
ſuantem quia hoc videt eſſe actum tacite int
parentes et ipm arbitru vnd p expſſo debz
habei ut · l · ad quid · ff · de rer · pe · Sz quid ſi
eo tempoē mortug ſit arbit quo ia rectum
ē vnū ex litigatoibg adeſſe non poſſe die
ſtatuto nūquid cont eū gmittat pena · et vi-
det q ſic ar · l · conſtipulante ſum · in · ff · de v ·
ob et · l · inſulā et · l · in illam ſtipulacē · vnde
ē ſciendum q a ſnīa arbitri nō appellat · l · i ·
et · l · nō diſtinguemg ſ enim quidā · ff · de arbi ·
niſi ex conſenſu pcium ſcm fuit ut · l · ex coſen-
ſu · i · Rndo ff · de appel · Sz q ē racio q a ſnīa
arbitri nō appellat Rndo quia nulla habz iu-
riſdictionem · vnde cum ipo nō teneat ipſa
ſnīa nō pt appellai ab ea ar · l · i · C · qn pro-
nō ē necē vnde metu pene ſtatur eius ſnīe
ut · l · i · C · de arbi · quāe meito p appellacione
reſcindi nō pot · ſic alibi dr de gradu q nul-
lus ē qd nō pot reſcindi ut · ff · de inuſto rup ·
et irri · teſta · l · nam et ſi ſub condicioē erat
de queſtione q fuit in briſſie int duos fres
qui habebant ciuilem queſtionē qui amicē in-
tueuentibg fecerut compromiſſū in amicū coēm
tamqm in arbitre et in arbitratore qui arbit
ex gra Jo · et mar · audite et intellecte iuribg

vtriusque partis pronunciauit contra martinum. postea
in processu temporis dum ipse martinus nollet se-
tentie arbitratorum Jo. petebat penam ab ipso mar.
coram ipso iudice qui mar. dicebat coram ipso
iudice domine iudex non teneor ad penam quia
sententia illius arbitri non tenuit nec valet. quia
non fuit lata legitime. et quia iudex auditis alle-
gationibus condempnauit ipsum martinum ad pe-
nam contentam in compromisso. Sed ipse martinus
grauatus ex sententia iudicis appellauit opponebatur
per ipsum Johannem quod talis appellatio non va-
lebat nec tenebat nec debebat admitti. Cum
primo quia non possit appellari a sententia arbitri ergo
nec ab aliqua que oriatur ab ipsa iuxta regulam iuris.
quod statuitur in principali statuitur in accessorio
eius ut ff. de re iudi. l. cum principalis et l. si.
C. quod quis pro se non acquiritur. Item quod si hoc liceret
concederetur quod alia via prohibetur contra l. cum hys. C.
§ cum hys. ff. de transac. et con. l. scire oportet
ff. de tu. et cu. da. ab hys. et non dici captari
nec circumscribi ubi l. quibus dicitur quod a sententia arbitri
non potest appellari ut ff. ad exhibendum l. penultima
preterea tamen quod prohibetur est quelibet eius species
ut l. si. C. de alie. rerum non alienand. ff. de spo.
l. omnino preterea si martinus hoc ipsum potuit facere
sequeretur quod omnes sententie arbitri essent delusorie et
nullius momenti contra l. ne in arbitrio. l. xno
C. de arbi. et ff. de arbitris l. si quis l. rem sic
alibi de educto processo et ff. de iudi. Item si hoc

licet ipd mar. iam lites ex litibus oriuntur quod
non propositum principalis. C. de fructibus et litis
expensis terminato. et de fi. instru. l. fi. in fi. primo
lites sint dirimende in quantum potest ut. ff. si cer.
pe. l. quidam existimauerint et l. fres. C. de tran-
sac. et sic apparet manifeste quod ipse martinus ap-
pellans audiri non debet Econtra videtur pluribus
racionibus Primo quia appellacio est laudabilis et
commune auxilium ut. l. in rem ra. ha. ergo est ap-
pellacio admittenda ut. l. ii. et. l. cum quidam. ff. de
li. et post. preterea nulla et nullo constituto caue-
atur quod ipse mar. non possit appellare. ergo sibi videtur
concessum ut ex. qui cau. ma. l. nec non. §. quod eis
et. l. illam. C. de colla. Preterea tam in maioribus
quam in minoribus licitum est appellare ut. l. in maio-
ribus. ff. de appel. Nec ob. quod dictum est quod a sententia
arbitrorum non appellatur ergo nec ab aliqua quia hoc
non est verum Quod sic probo licet dicat quod ab exe-
cucione non appellatur ut. l. ab execucione. ff. de
appel. tamen si modum excedat iudicandi ab eo
potest appellari ut dicitur in dicta ab execu. ff. de ap-
pel. Item video quod tutor nominatus non potest ap-
pellare ut insti. de excu. tu. §. quod aut. et licet
non possit appellare tamen infra quinquaginta dies
potest suas excusaciones proponere ut ibidem dicitur. et
nisi iudex ipsas admiserit ipse tutor poterit prouo-
care ut ff. quorum appel. non recipitur. l. i. §. i. tamen
appellacio descendit ab ea sententia a qua licitum non

eſt appellaē· quia ꝓpt᷑ iſta dicendum eſt in qone
propoſita cum nō pot̄ reddi ratio diuiſitatis
ar· l· a· ticio· ff· de v̄· ob· cum ſimilibus ꝗrue-
ro in quo diſcrepent arbiter et arbitrator· et di:
cit in tribus ꝑmo quia arbit᷑ ē ſup̱ lite Arbi
trator ſup̱ contractu ut· l· ſi ſocietatem ut ar-
bitrorē· ff· ꝓ ſocio 2o quia arbitri tenent᷑ cog
noſcē ſcdm̄ forma iuris etiā ꝓnunciado ut· l·
cum ana· ſ· licet· C· de arbi· Arbitrator vero nō
ſꝫ ſimplicit᷑ ex eq̄tate diſcordia tollit· ut· l· ſi·
C· de contrahen· Emp· Et ex hoc ſequit᷑ tcia
dr̄ia· quia ſnīa arbitri nō pot̄ rduci ad arbitū
boni viri quātūſ ſit iniqua Sꝫ ſnīa arbitratoīſ
ſic ut· l· vnde ſi venie· ff· pro ſocio· ꝓot̄ eſſe
alia quia arbit᷑ pot̄ cogē ſniam dicē Arbitrator
vēo nō ut ſup̄ dcm̄ ē cia pncipuū ꝗrud eſt
ergo ꝙ cōꝓmiſſa fuit tam in arbitrē qm̄ in ar-
bitratorem cum iſte vie tamq̄ repugnātes nō
poſſint cōuenie nec ſimul concurrē Sol· di-
cunt quidam ꝙ copula· et· ponit᷑ ꝓ diſiunctiua
et altam vie nrīe habet eligē· et hoc appaēbt
verb aut factis et ſic iudicabimꝰ de eo tamqm̄
de arbitro uel de arbitratoē· ſꝫ m̄ quia vel Ja· but·
pot̄ ſuſtinē coēm modum tamqm̄ arbiter pt
aſſumi ſup̱ lite Sꝫ quia ſup̱ tali lite partes tr-
rāſigē intendunt de hoc in concordio non ſut
ſup̱ tali trāſacl̄ ꝛ cōtractu aſſumit᷑ tamqm̄ ar-
bitrator Sed qro nūquid poſſit ꝛnudicat iuri petedi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

reduci ad arbitriu͂ boni viri · et in hoc fuerut
vaie opinioes · Dy · m · c · scienti ex̄o de regulis iu-
ris videtur tenere quod renūciare non pot · eo
quia in quantu͂ homis coūencioe ē tacite disposicio
legalis per modum codicionis · c · quida͂ consiliu͂
§ · videamus · ff · de v · ob · et · l · 1 · ff · qui sa · da · co ·
et · l · si quis · § · int' locatore · ff · locati · et · l · vn · bo-
nus · ff · iudicatu͂ Sol · ex̄n ergo sic coūenitur ta-
cite · intelligo si fiu͂t arbitramētu͂ et equu͂ · et si
non sit iusta causa cogrendi · Sz hoc ar · h̄m dy ·
non procedit in casu quo expresse coūemiss non
petē nec congri aliqualit' siue equu͂ sit siue
iniquu͂ Sed procedit in casu quo coūenisset sim-
plicit' Ja · de are tenet indistincte coūencione
valere quasi ex coūencioe partiu͂ arbitrmenti
censeat' per · l · in coūencioīb9 · ff · de v · obli · Sz
arbitriu͂ non pot reuocari ut iam · s · dixi · Sed
dure quia talis renūciacio indicat remissione fu-
turi doli et ᷓmittet arbitrator ad delinquendu͂
cont' · l · iuris gienciu͂ · § · si paciscor · ff · de pact
Ex quo · § · habetis que emittat absurditate pre-
dictam et assumat consiliu͂ et velate remittat
dolus future · et ita iaceat coūencois forma q̄
partes pmittat non petē reduci ad arbitriu͂
boni viri · et q̄ ᷓnudiet officio iudic quo medi-
ante reductio fieri debet siue debeat · sicut pt et
in actione depositi in eius ~~cōtradica~~ gnam pt
dolus future ᷓmitti s͂ no p̄ncipalit' Ja · but'

quem ſequitur opinio Innoc. in c. quita vallis.
ex. de iur. iure ſic dicit ⁊ An q̄rimus de iur. an de
conſuetudine. Primo caſu ut laudum ē iniquū re
ipa et nocebit propter racionē predictam et ar. l.
ij. C. de reſcin. ven. teſtante tn̄ conuēcioē et renū-
ciacione propter utriuſq iniquitates vel alterius tm̄
poſſit corrigi et reformari. De conſuetudine
tamē tale pactū nil opatur ſc̄ Bar. Deo gras

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg